

Miljøstrategi Norges kulturvernforbund 2022-2030

1. Innledning

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030.

FNs bærekraftsmål består av 17 hovedmål og 169 delmål. Målene skal fungere som en felles global retning for land, næringsliv og sivilsamfunn.

Verdensmålene for bærekraftig utvikling ble vedtatt av FNs medlemsland i 2015. Målene gjelder for alle land, og alle har ansvar for å bidra til å nå dem. Ambisjonen er å oppnå velstand for alle på en måte som er forenlig med miljø- og klimahensyn.

2030-agendaen med bærekraftsmålene utgjør den politiske overbygningen for regjeringens arbeid nasjonalt og internasjonalt. Dette er derfor viktig også for oss.

Sentrale bærekraftsmål for Norges kulturvernforbund i perioden 2022-2030:

Mål 3. God helse og livskvalitet

Mål 4. God utdanning

Mål 8. Anstendig arbeid og økonomisk vekst

Mål 10. Mindre ulikhet

Mål 11. Bærekraftige byer og lokalsamfunn

(med delmål 11.4: Styrke innsatsen for å verne og sikre verdens kultur- og naturarv)

Mål 16. Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

Mål 17. Samarbeid for å nå målene

2. Motivasjon og mål

Kulturvernforbundet er en paraplyorganisasjon som jobber for å bedre vilkårene for det landsdekkende frivillige kulturvernet. Kulturvernforbundet har i dag 29 medlemsorganisasjoner som til sammen teller rundt 2000 lokallag og over 250 000 medlemmer. Norges kulturvernforbund har også tre assosierte medlemsorganisasjoner. Det frivillige kulturvernet omfatter i dag alt fra vern av bygninger, landskap og parker til videreføring av håndverks- og håndarbeidsteknikker, samt fartøy og bevegelige kulturminner. Samlet sett gir aktiviteten et positivt omdømme. Dersom frivillig kulturvern skal settes i et tidsmessig miljøperspektiv, må dette likevel bevisstgjøres.

Organisasjonene består i all hovedsak av frivillige som ønsker å ta vare på vår materielle og immaterielle kulturarv. I tillegg har noen av organisasjonene ansatte med fagkunnskap innenfor de ulike områdene. Organisasjonene utvikler gjennom dette arbeidet en unik kompetanse og setter høye faglige standarder for det arbeidet de gjør for å ta vare på kulturminner og det å formidle kulturarven vår. Dette kompletterer vår historiske bevissthet og er et tilskudd av synergi til kulturarven forvaltet av museene.

Ved utøvelsen av det frivillige arbeidet i medlemsorganisasjonene, er Norges kulturvernforbund også opptatt av bærekraft for å bidra til at kulturvernet også tar sitt ansvar for å nå bærekraftsmålene, men også å sette miljø i fokus for de ulike aktivitetene vi har for hva disse betyr i ulike vernesammenhenger. Hensikten er også å vise et grunnleggende ansvar for bærekraftig forvaltning av tildelte midler til vern for fremtiden.

Sentrale problemstillinger er «vern gjennom bruk» og «gjenbruk», der det å ivareta det genuine i seg selv ofte betyr fortsatt bruk av verdifulle og funksjonelle elementer, slik de var, og ved restaurering av andre til brukbar tilstand. Selve grunntanken i bygningsvern og fartøyvern er bla. å bruke immateriell og materiell kunnskap til bevaring og bruk av det eksisterende som varige levende kulturminner.

Frivillig arbeid er tuftet på dugnadstanken og samarbeidsånd. Gjennom samarbeid og integrering i organisasjonene styrkes vår kunnskap om identitet og tilhørighet, tradisjon og historiene som former oss.

Dette er både drivkraft og bærekraft.

3. Organisasjonens mål og delmål

Norges kulturvernforbund har som mål å fremme de utvalgte bærekraftsmålene som en bevisstgjøring av alt vårt frivillige arbeid og vise organisasjonenes mangfold i fotavtrykk i positive og negative effekter av arbeidet. Så vel negative som positive bidrag bør synliggjøres for å bevisstgjøre kulturvernorganisasjonenes verdi som helhet.

Norges kulturvernforbund vil vise åpenhet, ansvarlighet og synlighet i sitt arbeid for vern og bruk, og dermed skape levelige rammer for kulturvernforbundet og hver av organisasjonene for ettertiden sett i et større miljøperspektiv. Kulturvernforbundet skal være omdømmeskapende i miljøsammenheng, et forbilde for andre frivillige organisasjoner for forvaltning av sitt fotavtrykk og samfunnsbetydning.

Norges kulturvernforbund ønsker å bidra til at kulturarven kan sikres formidlet for fremtiden gjennom tiltak som bidrar til fortsatt bruk av tidligere teknologi og prosesser. Dette som bruk av tradisjon og kunnskap til formidling og kompetanse, slik at gjenstander slik de opprinnelig ble benyttet, er sikret å kunne gi fortsatte opplevelser til alle generasjoner i kulturelt mangfold i forbindelse med «vern gjennom bruk».

Norges kulturvernforbund har som delmål å søke miljøsertifisering innen 2030.

4. Strategi, del 1, Bevisstgjøring

Strategi for 2022-2030 er bevisstgjøring av organisasjonens fotavtrykk. Bevisstgjøringen er spesielt nyttig for organisasjonene som kan tenkes å ha negativ påvirkning av miljøet. Samtidig bør organisasjonens omfang som gjenbruk og restaurering, gi positive synergier og merverdi ved vern og bevaring av kulturminner. Dette omfatter også bidrag i verdiskaping gjennom bruk av kortreiste lokale ressurser, kunnskap og tjenester.

5. Strategi, del 2, Tiltak

Fra 2022 settes det mål om at Norges kulturvernforbund skal være carbonøytral innen 2030. Dette betyr at veksten i klimagassutslippene skal være lik eller lavere enn veksten i organisasjonens verdiskaping. Norges kulturvernforbund etablerer i perioden 2022-2030 et klimagassregnskap for egen drift basert på nøkkelinformasjon fra organisasjonene.

Der dagens utslippsmål ikke vil kunne tilfredsstilles på grunn av alder og utdatert teknologi, må det overfor de aktuelle myndighetene sees på alternativer eller gis generelt fritak, aksept, eller generell dispensasjon for begrenset bruk til kulturhistoriske formål og formidling. Dette gjelder i hovedsak utslipp, støy eller annen forurensning. Hensikten er å tidlig kunne forutse behovet for evt. søknader og dispensasjoner. (Dette for å unngå restriksjoner som allerede er etablert i EU). Det er organisasjonene selv som må kartlegge sine utslipp og ha kontakt med myndighetene. Norges kulturvernforbund vil ha det overordnede bildet, veilede organisasjonene og støtte opp om deres budskap der det er aktuelt.

Hensynet gjelder spesielt for alle bevegelige kulturminner og fartøy som er ansett som verneverdige deler av kulturarven og beskyttet gjennom verneplaner eller er organisert virksomhet iht. Norges kulturvernforbund sin miljøstrategi.

Synergier og positive verdier for miljø gjennom begrensning av utslipp for mange av organisasjonene må samtidig sees for kulturvernfeltets balanse under ett, der synergiene og bidragene for enkelte medlemsorganisasjoner kan oppveie de negative effektene for andre. Bevaring av eldre bygninger, restaurering av trehus, båter og landskap, binder Co2 og oppveier dermed negative effekter hos andre medlemmer i organisasjonen.

Målet er at det totale miljøregnskapet i organisasjonen (kulturvernorganisasjonene) alltid skal være i balanse.

Det kulturminnevern på enkelte områder koster i negative miljøeffekter, må også sees i forhold til kulturvernfeltets totale måloppnåelse om sosial bærekraft, identitet, tilhørighet, inkludering, trivsel, helse, kunnskapsformidling og tradisjon, som også er viktige deler av FN's bærekraftsmål og samfunnets forpliktelse.

6. Oppfølging og dokumentasjon

Norges kulturvernforbund vurderer årlig og oppdaterer sine bærekraftsmål ut fra aktuelle målbærende parametere for sin virksomhet, eventuelle forbedrende tiltak, bevisstgjør og dokumenterer disse. Resultatene av frivillig kulturvern må kunne sees samlet, også i hva aktiviteten bidrar med i samfunnets verdiskaping, reiseliv, næring, identitet og attraktivitet.

Dokumentasjonen skal samlet sikre at den frivillige kulturvernsektoren bidrar positivt i forhold til bærekraftsmålene med gjenkjennbare målbærere slik som samfunnet ellers, og derved å sette riktig perspektiv på dette i et kost/nytte perspektiv.